

►► Educació

La Fundació Secretariado Gitano, mitjançant un conveni amb la Fundació Pere Closa i el Departament d' Educació, porten a terme aquest projecte que es desenvolupa als centres de primària i secundària per tot el territori català.

L'activitat per primària és els Contes Rromane i per secundària es denomina Qui som els Rroma?

● Objectius:

- Apropar la realitat gitana a l'àmbit escolar i a la societat en general (llengua, música, història)
- Potenciar una educació intercultural i fomentar una realitat plural
- Contribuir a la ruptura de les idees preconcebudes i els estereotips amb els quals carrega el poble gitano
- Difondre la cultura gitana i incorporar-la com a part del mosaic cultural català
- Apujar el nivell d'autoestima dels/les nens/es i joves gitanos i gitanes i implicar-los en l'activitat escolar.

CONTES RROMANOE

Contes *rromanoe* tracta de transmetre valors d'igualtat, d'interculturalitat, així com el coneixement de la cultura gitana (llengua, origen, etc.) a través de la difusió de contes i llegendes populars gitanes a les escoles de primària.

Les sessions de contes es fan a les aules i tenen una durada de 50 minuts. En aquesta sessió es dona a conèixer el *rromanó* (idioma dels gitanos a tot el món), i s'explica que en realitat "tots som iguals i tots som diferents" amb un debat amb els nens. A continuació s'explica un segon conte, on l'heroi és un home gitano que té moltes aventures en un bosc

blau. Al final del conte s'explica l'origen geogràfic del poble gitano, així com l'arribada a Catalunya d'aquests. La sessió va acompanyada de música de guitarra en directe.

● Destinataris:

Contes *rromanoe* està destinat als alumnes de primer, segon, tercer, quart i cinquè d'ensenyament primari de les escoles de Catalunya.

● Metodologia:

Contes *rromanoe* està dissenyat per a un grup-classe i té una durada de 50 minuts, aproximadament. En aquesta activitat es provoca la participació dels alumnes disposant-los en un cercle tancat, asseguts en cadires, juntament amb els monitors, i propicia la interacció necessària per a la consecució dels objectius. Aquesta sessió la duen a terme dos monitors amb l'ajut d'una guitarra.

El treball previ a la realització de l'activitat inclou la coordinació amb el/la director/a o el/la cap d'estudis pel que fa a les dates, els horaris i les classes amb les quals es treballarà.

Contes rromanoes tracta de transmetre valors d'igualtat, d'interculturalitat, així com el coneixement de la cultura gitana

● **Altres aspectes:**

Els contes poden ser un centre d'interès al voltant del qual giren uns altres aprenentatges com la llengua, la geografia, la música, les matemàtiques, la història. En una societat diversa, on aspectes com la solidaritat, la interculturalitat, la comunicació, la tolerància i el respecte per l'altre són elements clau per a la convivència, els contes apropen aquests valors als alumnes.

● **QUI SOM ELS RROMA?**

L'activitat *Qui som els Rroma?* Consisteix bàsicament en explicar l'origen geogràfic i històric del poble gitano, quina és la situació de la seva llengua, la distribució geogràfica actual i els seus símbols identificadors.

● **Destinatari:**

Contes *rromane* està destinat als alumnes de d'ensenyament secundari de les escoles de Catalunya.

● **Metodologia:**

Els monitors, ajudats per un mapamundi, llibres i música gravada, passen revista als moments més importants del poble gitano, intenten treure a la llum pública alguns dels estereotips que popularment existeixen per discutir la veracitat d'aquests estigmes i introduir a continuació el concepte intercultural.

La metodologia utilitzada en aquestes sessions, de 50 minuts de durada aproximadament, es lúdica i participativa. Els monitors provoquen la participació dels alumnes intentant crear una atmosfera de confiança perquè els alumnes puguin relaxar-se i fer una auto-introspecció i descobrir estereotips i prejudicis que portem a sobre.

FORMACIÓ A PROFESSORAT

Es tracta d'una jornada per analitzar l'atenció educativa de l'alumnat gitano, reflexionar sobre els factors i aspectes familiars, d'entorn, comunitaris, etc. que incideixen en l'èxit escolar d'aquest alumnat. Els destinataris d'aquestes sessions són els equips docents, equips directius i serveis educatius.

● **Objectius:**

- Facilitar un coneixement general sobre la comunitat gitana, la seva diversitat, identitat i les seves perspectives de futur.
- Reflexionar sobre els conceptes de marginació, cultura i identitat.
- Reflexionar sobre diversos aspectes relacionats amb l'escolarització d'alumnat de la comunitat gitana: factors d'èxit escolar, diferències de gènere, estereotips, estratègies per aconseguir una bona escolarització, metodologies de treball a l'aula, treball amb les famílies...
- L'escola intercultural: la diversitat cultural a l'aula.
- Les situacions socials i educatives dels gitans de l'Europa de l'Est a Catalunya

● **Continguts:**

- El concepte de cultura
- Cultura i identitat. Variabilitat cultural i heterogeneïtat
- Situació social i canvi cultural
- Polítiques d'intervenció en la comunitat gitana

- Educació i poble gitano: de les escoles pont a l'actualitat
- La necessitat d'una intervenció triangular: escola, famílies i nens/es.

Aquestes sessions s'han desenvolupat en diferents centres educatius arreu de tot Catalunya en els mesos d'octubre i novembre i amb la participació d'un gran nombre de persones: assessors LIC, claustre de professorat i professionals dels serveis educatius dels diferents municipis.

DINAMITZACIÓ DE FAMÍLIES GITANES A LES ESCOLES

En el marc del conveni amb el Departament d'Educació, la Fundació Secretariado Gitano està duent a terme accions per a apropar als centres escolars les famílies gitanes.

CAFÈ TERTÚLIA: MILLOREM LA PARTICIPACIÓ DE LES FAMÍLIES GITANES.

Durant el 2008 es va continuar amb la dinàmica del Cafè-Tertúlia, que tant èxit havia tingut en edicions anteriors. Les dinàmiques es van realitzar un dia a la setmana en cada zona de la intervenció municipal en

un horari compres entre a les 15.00 a 17.00h, i van estar dinamitzades per la Francisca Maya i la Soledad Soto, formadores d'ètnia gitana que treballen a la Fundació Secretariat Gitano. Es va realitzar amb la col·laboració dels centres educatius en cada municipi, creant un espai acollidor i familiar amb les Mares i Pares. Com llavors, es continuen tractant sobretot, temes que incideixen directament en la participació de la dona Gitana dintre de l'àmbit escolar, ja que la majoria dels assistents són les mares

L'objectiu principal d'aquestes sessions va ser treballar la millora de la participació al centre amb les famílies gitanes i la relació personal d'aquestes famílies amb el centre, per tal de reduir l'absentisme escolar dels seus fills i filles, així com d'aconseguir l'apropament de les famílies gitanes al centre durant el curs.

Aquestes tertúlies parteixen de la reflexió sobre les dificultats que encara persisteixen en una part de la població gitana per a l'escolarització efectiva dels seus infants, sobretot en aspectes com l'assistència i l'èxit escolar. Igualment considerem les barreres específiques que tenen algunes famílies gitanes a l'hora de col·laborar en els òrgans de participació escolars, en el sentit que s'han d'iniciar canvis als centres escolars per tal que la diversitat cultural i social es prevegi en tot el funcionament del centre i s'obrin canals de participació adients.

Durant aquestes trobades es pretenia dotar d'eines, de més autonomia i de formalisme les dones i altres familiars de l'alumnat gitano i d'altres minories ètniques. Es tractava d'apropar les famílies als centres educatius dels seus fills, creant un vincle de confiança participant d'una manera activa entre l'escola i les famílies. Un dels objectius era potenciar la participació de les famílies en les activitats durant el curs escolar i la comunicació amb l'escola, tant amb el professorat com amb els càrrecs directius, participant en condicions d'igualtat.

Les tertúlies sempre han d'estar obertes a la participació d'altres pares/mares del centre que no siguin gitanos i que hi estiguin interessats. La intenció és que a partir d'aquestes trobades tots els pares involucrats continuïn la formació que els ofereix la FACAC i la vinculació amb els òrgans de participació del centre, al mateix temps que exerceixen la tasca de dinamitzadors de l'escolarització entre les famílies gitanes de l'entorn.

Les trobades del Cafè tertúlia eren un punt de trobada i de reflexió per a les famílies, on compartien les inquietuds de formació dels seus fills i filles, a més de definir la importància de la participació d'aquestes famílies dins de l'escola. Cal destacar la valoració de les famílies gitanes i la importància que han donat a aquestes trobades.

● **Objectius:**

- Aportar coneixements sobre la història i la cultura gitana per reforçar la pròpia identitat i desmuntar estereotips de la mateixa comunitat amb relació a l'educació, l'escola i la cultura.
- Crear expectatives més àmplies a nivell educatiu i professional, tot qüestionant esquemes d'autoestancament i d'autoexclusió que es poden donar.
- Mostrar el debat, la reflexió i la participació com bones eines per el creixement personal, la millora de l'entorn i la dinamització social. Promoure la participació igualitària.
- Ampliar el coneixement del sistema educatiu i del funcionament dels centres escolars per facilitar la participació.
- Dotar de coneixements sobre els mecanismes d'aprenentatge i la importància dels hàbits, per estimular una valoració més forta de l'educació que aporten els centres educatius.
- Sensibilitzar sobre la importància que té l'educació familiar per a l'èxit escolar i la millora social, tot valorant les competències que només es poden treballar des del nucli familiar.

● **Metodologia:**

Sessions fonamentades en la màxima participació i en la reflexió de les pròpies experiències, tot aportant elements i vies de superació, partint també d'altres experiències de participació i identificació. Per això s'emprarà una metodologia de formació de persones adultes, per tal que totes les persones assoleixin els nivells màxims de continguts instrumentals sense que hi interfereixi el seu nivell acadèmic, tot plegat amb suport gràfic.

● **Perfil de les destinatàries:**

- Tenen problemes d'integració de convivència amb l'entorn.
- Sobrecàrrega de responsabilitat familiar, ja que es tracta de famílies amb molts membres dependents. A més, la dona gitana sovint porta el control de l'educació dels/les fills/es i les relacions socials.
- Desconeixement de les qüestions quotidianes relacionades amb la millora del desenvolupament dels seus fills/es.
- Dependència dels serveis socials (PIRMI)
- Baix nivell d'implicació i participació en els tallers i a nivell de grup.
- Baix nivell formatiu i laboral.

- Problemes d'integració amb la societat no gitana.

Les sessions estan fonamentades en la màxima participació i en la reflexió de les pròpies experiències, aportant elements i vies de superació, partint també d'altres experiències de participació i d'identificació. Gràcies al suport gràfic, podem veure DVD de diferents temàtiques com poden ser: casos reals de dones gitanes amb càrrecs importants i reconeguts en la nostra societat, l'origen del poble gitano i les seves migracions i adaptacions en altres països, entre els quals Espanya, etc. En definitiva, l'objectiu d'aquesta activitat és parlar de les petites coses quotidianes que ens afecten com a dones i ens angoixen. Es tracta de motivar les famílies perquè s'adonin de la importància de disposar d'eines educatives per a abordar la relació amb els seus fills/es i el seu futur.

Municipis	Ceips / Ies
Gàva	Centre cívic La Masia
Canovelles	Ceip Congost
Sant Cosme	Ceip: J. Balmes
Sant Cosme	Ceip: Sant Cosme i Sant Damià
Sant Cosme	IES: Trueta
Sant Cugat de val·lès	Campament i CEIP l'Olivera
Gràcia	Ceip: Sant Josep

ESCOLARITZACIÓ D'INFANTS D'ÈTNIA GITANA PROCEDENTS DE L'EUROPA DE L'EST

L'establiment progressiu de famílies d'ètnia gitana procedents de l'Europa de l'Est a la ciutat de Badalona; la sobreocupació dels habitatges i l'ús preocupant de l'espai públic; la presència constant al carrer de menors en edat escolar sense escolaritzar; la dificultat per accedir en igualtat de condicions als serveis bàsics; la nul·la o baixa escolarització en origen dels adults; la baixa valoració de l'entorn escolar i les possibilitats

que ofereix; l'obligatorietat de l'escolarització dels infants de 6 a 16 anys i la recomanable escolarització dels menors de 3 a 5 anys, i la manca d'orientació i suport a les escoles envers la inclusió del col·lectiu van conduir a l'elaboració del projecte d'escolarització de menors romanesos d'ètnia gitana (d'ara endavant, rrom)

L'augment del numero de menors a La Salut i Llefà ens porta a ampliar la zona d'intervenció sense poder ampliar l'equip. L'augment de la ràtio per professional es obliga a reduir la intensitat del seguiment de les famílies.

Tot i que l'objectiu principal i prioritari del projecte està encaminat a l'assoliment de l'escolarització òptima dels infants, no s'han pogut deixar de banda d'altres aspectes considerats indispensables per al bon desenvolupament dels infants i les seves mares: la salut infantil i la planificació familiar. Per aquest motiu s'han destinat i es destinen esforços per tal de garantir l'accés dels menors a la salut preventiva (control pediàtric i vacunacions) i l'accés de les dones a serveis de planificació familiar i de salut sexual i reproductiva, per tal de poder garantir que puguin decidir com i quan tenen els seus fills.

L'objectiu principal ha estat garantir, de forma progressiva, l'escolarització òptima dels infants d'ètnia gitana procedents dels països de l'Europa de l'Est residents als barris de Sant Roc, la Salut i Llefia.

● **Objectius:**

- Constatar i generar confiança entre les famílies d'ètnia gitana procedents dels països de l'Europa de l'Est residents a la zona que tenen fills sense escolaritzar.
- Elaborar un estudi de la població gitana romanesa establerta a Badalona, zona de Sant Roc.
- Assolir l'escolarització òptima dels infants i el seu rendiment acadèmic.
- Promoure la integració escolar dels menors i la vivència positiva per part de l'escola de la incorporació del col·lectiu a l'entorn escolar.
- Connectar amb els centres educatius del barri i establir canals de col·laboració i comunicació.
- Millorar l'apropament, la comunicació i la participació entre les famílies i els centres educatius i la participació de les famílies en aquests centres.
- Establir canals de col·laboració i comunicació amb les xarxes d'entitats i serveis del barri.
- Participar en les sessions de coordinació del Pla educatiu d'entorn.
- Participar i realitzar el seguiment de l'alumnat absentista.
- Coordinar-se amb d'altres agents que col·laboren en l'escolarització i la promoció de l'alumnat d'ètnia gitana procedent dels països de l'est d'Europa.

S'han atès 60 famílies (que corresponen a 132 infants) rrom. Pel que fa a l'etapa escolar dels menors escolaritzats, hi ha força equilibri entre els menors escolaritzats a primària i a infantil.

Pel que fa a la metodologia emprada, cal tenir en compte que en el cas d'aquest col·lectiu cal utilitzar totes les vies d'accés possible i no donar més èmfasi a unes que a d'altres.

Encara que sabem que falta molt per arribar a l'escolarització òptima i normalitzada dels infants estem en bon camí. Les escoles i les famílies estan canviant d'actitud facilitant la inclusió dels menors en l'entorn escolar. Malgrat les grans dificultats d'intervencions amb el col·lectiu podem ser optimistes de cara a l'any vinent tot i que no hem d'oblidar mai que serà un procés a llarg termini.

- Establir canals de col·laboració i comunicació amb les xarxes d'entitats i serveis del barri.
- Participar en les sessions de coordinació del Pla educatiu d'entorn.
- Participar i realitzar el seguiment de l'alumnat absentista.
- Coordinar-se amb d'altres agents que col·laboren en l'escolarització i la promoció de l'alumnat d'ètnia gitana procedent dels països de l'est d'Europa.

S'han atès 25 famílies (que corresponen a 51 infants) rrom. Pel que fa a l'etapa escolar dels menors escolaritzats, hi ha força equilibri entre els menors escolaritzats a primària i a infantil.

La resposta de les famílies a la intervenció duta a terme ha estat més positiva del que en un primer moment es podia esperar, tot i que algunes famílies han viscut l'acostament com un intent de fiscalitzar les seves actuacions. Un cop trencada la barrera de la desconfiança, s'han vinculat 25 famílies romaneses en diferents graus.

Pel que fa a la metodologia emprada, cal tenir en compte que en el cas d'aquest col·lectiu cal utilitzar totes les vies d'accés possible i no donar més èmfasi a unes que a d'altres.